

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazetă“ ese:
Joi și Duminec'a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul XLII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. correspondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr
v. a. pentru făcare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 93.

Joi, 5 Decembre 23 Novembre

1878.

Opozițiunea nemților austriaci.

Brasiovu, 4 Decembre 1878.

De candu s'a introdusu constitutionalismulu in Europ'a, nu s'au desbatutu cestiunile politice esteriore nici intr'unu parlamentu cu mai multa pasiune și cu discursuri mai lungi cá acuma in parlamentele austro-ungare. Amu disu mai asta véra, ca monarchi'a nóstra in fața graveloru intemplari orientale a potutu fi pregatita catu de bine militaricesce, nu inse și politicesce. Cele ce se petrecu astadi in camere și in delegatiuni, justifica pe deplin afirmatiunea nóstra de atunci.

Iritatiunea ce domnesce de unu timpu incóce in press'a și in parlamentele austro-ungare, pasiunea, cu care se discuta afacerile esteriore ale imperiului sunt numai unu efuesu alu starei neispravite, in care ne aflamu acasa la noi, a temerei la unii și a sperantiei la alții, ca politic'a de ocupatiune va deveni pentru întreaga monarchia unu punctu archimedicu, de unde se fia cu potintia a resturná sistemulu dualisticu și a modificá astfelu in modu esentialu conditiunile vietiei nóstre de statu. Fiecare din noi simte, ca directiunea ce-o ia politic'a esterióra a monarchiei va decide și asupra cestiunei de statu interne, ca-ci despre aceea ca nu mai merge asia, ca dreptele postulate ale slavilor și romanilor, cari forméza majoritatea precumpanitoare a poporatiunei din Austro-Ungari'a nu mai pot fi ignorate, au trebuit se se convinga in fine și aceia, cari erau atatu de orbi a crede in vecinic'a durata a suprematiei neamtio-maghiare. Adevératu, ca inca și acuma se mai încerca penele platite ale d-lui Andrásy și Tisza a lati in press'a europeana parerea, ca mai cu séma nationalitatile din Ungari'a s'ar' simti fórté bine „sub blandeti'a legiloru și sub parintesc'a ingrigire a guvernulu, care respecta pe toti, romani, croati, germani, serbi, slovaci in exercitiulu drepturiloru sale“ (?), dér' tocmai sfortiarile ce le facu aceste reptilii ale fondulu de dispositiune, spre a arată cestiunea nationalitatiloru din Ungari'a intr'o lumina mai favorabila, dovedescu ca ei sunt ingrigiati de urmarile ce le póte avé inca in curéndu solutiunea acestei cestiuni pentru supremati'a loru.

Ori-catu se va scrie pro și contra, este și remane faptu, ca noi inca nu suntemu constituiți pe base durabile in intru și ca tóte sperantiele, ingrigirile și recriminarile, ce se exprima in discursurile reprezentantiloru diferiteloru popóre, purcedu din convictiunea generala, ca ne aflamu in ajunulu unor mari schimbari.

Intre cei inversunati asupra politicei comitelui Andrásy ocupa inse fora indoiéla loculu antaiu nemtii din Austri'a și acést'a este o aparinti'a din cele mai interesante ale erei dualistice. Inainte de tóte trebuie se constatamu cu satisfactiune, ca opozițiunea de astadi a membriloru austriaci este o dovéda, ca prieteni'a, dintre dualistii dela Viena și Pest'a, care fara de aceea nu a fostu niciodata sincera, a incetatu póte pentru totdeauna și acést'a oricum este unu mare progresu in processulu de discompunere alu partideloru domnitóre. Caus'a, pentru care s'a produsu acést'a scisiune nu e greu de intielesu.

Politic'a comitelui Andrásy urmarindu scopulu auecsarei Bosniei și a Herzegovinei a cautatu se se emancipeze totu mai multu de influentiele contrariloru ocupatiunei. Pentru tienerea in fréu a opozițiunei unguresci are grigia destula ajutorulu seu Tisza, spre a paralísá opozițiunea teuace și periculósa a nemților austriaci inse trebuie se intervina și dlu Andrásy. Planulu seu este acuma de a maiorisá pe nemti cu concursulu ungariloru și alu croatiloru din delegatiunea ungara și cu acel'a alu elementelor malcontente clericale-nationale și birocratice din delegatiunea austriaca. O asemenea maiorisare o érta mecanismulu compli-

catu dualisticu. Legea prescrie adeca, ca in casulu estremu de neintielegere cu vr'una din delegatiuni, cele doue delegatiuni se potu intruni pentru a votá in comunu fara a mai desbate. Majoritatea din ambele delegatiuni decide apoi.

Planulu acestuia ar' corespunde unu planu mai mare, de a caruia realizare nemtii au tóta caus'a de a se teme. Comitetele Andrásy avendu singurulu radiemu in unguri, trebuie se se nisuiésca cu ori-ce pretiu a sustiené preponderanti'a acestora in politic'a monarchiei. Acést'a spera a-o asigurá acuma printr'o aliantia între elementele unguresci, sud-slavice și cele clericale-birocratice din Austri'a. Cá pretiu pentru acést'a aliantia Andrásy ar' face concessiuni catu mai multe malcontentiloru din Austri'a. Numai cu cehii nu se póte inprieteni, ca-ci acesti'a ceru lucruri pré periculóse dualismulu. Dr. Rieger a simtitu planulu lui Andrásy și s'a incercatu alu paralísá cu-o aliantia ceho-germana.

Nu scimu in ce stadiu se afla tractarile dintre diferitele partide, dér' vedemu, ca nemtii dualisti punu tóte in miscare spre a resturná pe Andrásy. Acést'a si este pentru momentu intr'o mare strimtóre. Elu a incercatu se si apere politic'a inca odata intr'unu lungu discursu, din care damu unu extrasu mai josu, dér' prin acést'a a intarítatu pe nemti inca și mai multu, nespuindu-le nimicu nou si confirmandu tóte temerile loru de anecsiune.

Discursulu comitelui Andrásy.

In siedinti'a comisiunei budgetare a delegatiunei austriace dela 30 Nov. comitetele Andrásy a tienutu unu discursu lungu asupra politicei orientale a guvernulu. Momentele cele mai insemnate ale espunerei sale sunt: „Cestiunea ocuparei Bosniei și Herzegovinei, — dise Andrásy — se imparte intr'o cestiune politica și una financiara. In privinti'a cestiunei politice trebuie se cercetamu: 1. Déca ocupatiunea a fostu intr'adeveru scopulu politicei guvernulu, 2. déca ar' fi fostu cu potintia a incungiu rá ocupatiunea fara vatamarea intereselor monarchiei, și 3. déca ocupatiunea nu ar' fi potutu fi esecutata între nesce impregiurari mai favorabile militare și politice. Cu privire la prim'a intrebare néga comitetele Andrásy, ca ocupatiunea ar' fi fostu scopulu politicei guvernulu. Nici unu actu alu lui nu dovedesce asia cevasi. Guvernulu din contra a incercatu totu spre a conserva aceste doue provincii inaltei Pórté. Punctulu seu de vedere a fostu, ca pana ce erá cu potintia a conservá acolo domnirea turcésca se evite totu ce póte duce la ocupatiune, in momentulu inse candu domnirea turcésca era amenintata se facea locu unei alte domniri trebuiá, se ne gandimu la ocupatiune.

Ce se atinge de a dou'a intrebare, ca óre ocupatiunea ar' fi fostu de incungiu ratu, arata comitetele Andrásy, ca déca Austri'a n'ar' fi ocupatu Bosni'a, linistea provinciiloru limitrofe austro-ungare ar' depinde dela vointi'a statelor celoru mici. Déca Austro-Ungari'a n'ar' fi primitu mandatulu privitoriu la ocuparea Bosniei și a Herzegovinei, cris'a orientala ar' fi isbucitu in tóta intinderea s'a, și esecutarea tractatulu de pace ar' fi devenitu cu totul problematica. Atunci pentru Turci'a n'ar' mai fi fostu vorba de posesiunea Bosniei, ci de aceea a Bosporulu; ér' imperiulu nostru i s'ar' fi inpusu jertfe si mai mari decatu cele aduse pentru ocupatiune. — Ce se atinge de a treia intrebare d. Andrásy dice, ca ocupatiunea nu s'a potutu face nici mai curéndu nici mai tardiu. Déca se facea mai curéndu, acést'a era semnalulu distrugerei Turciei, ér' mai tardiu, ar' fi fostu impreunata cu mai mari greutati pentru monarchia.

Punctulu celu mai gravu e celu financiaru. Oratorulu concede, ca jertfele au fostu mari, dér'

și Romani'a și Greci'a au adnsu jertfe mai mari pentru conlucrarea loru la solutiunea cestiunei orientale. Simpl'a mobilizare a întregi armate, ar' fi recerutu spese de trei ori mai mari, cá ocupatiunea. Unu resbelu ne ar' fi ruinatu financiarmente, fara a ne poté aduce altu resultatu și fara a se poté evitá ocupatiunea. — Dupa acést'a comitetele Andrásy desvólta pe largu politic'a tractatulu dela Berlinu și dice: Mandatulu de ocupare ce ni l'a datu congressulu dovedesce, ca Europ'a recunoscéndu legitimitatea intereselor nóstre in Orientu a declarat, ca marirea și poterea Ungariei este o necesitate europeana și ca monarchi'a in implinirea misiunei sale póte contá pe spriginulu Europei. Politic'a guvernulu nu s'a departatu de traditiune — ea este o politica buna austriaca și o politica buna unguresca, traditiunea unui Eugeniu de Savoia și a unui Huniade, numai cu acea deosebire, ca nu este indreptata in contra Turciei.

Discursulu domnului Georgiu Popu,

deputatu dietalu, tienutu in diet'a Ungariei, cu ocasiunea desbaterei asuprá adresei la mesagiulu tronulu in siedinti'a dela 25 Novembre a. c.

Onorata casa! Inainte de ce mi asiú motivá votulu, ce voiu a dá, cu ocasiunea importantei desbateri asupra adresei la discursulu tronulu, datimi voia, cá se esprimu multiamita cordiala onor. d. Zsedényi, pentru maglitori'a aducere aminte, prin care a resuscitatu vitejiile, ce romanii au reportatu, impreuna cu maghiarii, in sangerós'a lupta de pe „campulu panei“ Este unu fenomenu atatu de rar acést'a, din partea barbatiloru de statu maghiari, — si chiaru din acestu motivu pentru noi romanii de-o buna impressiune, — incatu me simtiu indemnata aici in fața parlamentulu, a dá espressione de nou multiamiriloru mele chiaru de asiú riscá a pune pe d. Zsedényi in positiunea, de a fi satirisatu, precumu fusese d. Mocsáry din partea d-lui Prileszky Thade, candu i-am multiamitu pentru ca a aperatu interesele romane cu ocasiunea desbateri legei electorale din Transilvani'a. Consecinti'a, ce d. Zsedényi trage din recunoscerea, ca adeca colossulu dela nordu nu póte contá pe romanii, — cá corespundietóre starei adeverate a lucrulu, — din partemi inca o primescu; am de a observá inse, ca spre a documentá acést'a potea Ds'a se afle motive mai de indemana, si anume potea afla motive chiaru in faptele complinite in dílele nostre; ca-ci lumea întreaga scie, ca serman'a Romani'a s'a adresatu catra tóte poterile si in prim'a linea catra statulu nostru, cerendu ajutoriu contra russiloru, dér' fora vreunu resultatu, fiindu-ca noi, — precumu voiu avé onóre a ve documentá, in nefericit'a nóstra stare necum a aperá pe alții de muscali, dér' nu eramu in stare a ne aperá noi pre noi insine. Onor. d. Zsedényi inse, dreptu consecinti'a, pentru recunoscerea vitejiei romane de pe „Campulu panei“ a disu și aceea, ca natiunea romana a fostu primita între barierele constitutiunei maghiare. La acést'a afirmare a d-sale pentru restituirea adeveratei stari a lucrulu, 'mi-iau voia a-i reflecta cu urmatóriele intrebări, si anume:

Cumu va poté d. Zsedényi compará afirmat'a primire a natiunei romane între marginele constitutiunei maghiare, cu acea dispositiune a legiloru unguresci din Transilvani'a, dupa care: „Valachica natio toleratur usque ad beneplacitum principum et regnicolorum! Cumu va poté d-s'a compará toleranti'a religionara a maghiariloru cu tristulu faptu, ca romanii de religiunea greco-orientala in restempu de 64 ani, dupa fortiat'a introducere a unirei nu au avutu episcopi, ér' preotii loru au fostu constrinsi a-si cautá asilu contra asupririloru prin tieri straine; precumu s'a intemplat cu parintele protopopu Balomiri, care a fostu necesitatu a cere midiuocirea imperatesei Catarin'a II pentru ocrotirea din partea imperatesei Mari'a Teresi'a. Tristu faptu e acel'a, d-lu meu, ca romanii in tóte timpurile, de o mia de ani incóce, de candu se afla cu maghiarii impreuna in acést'a patria, in mani'a desperatelor situatiuni politice, — si acést'a ne-o tienemu de unic'a mandria — si-au implinitu cu credintia datoriele loru catra tíera, sacrificandu sangele și viéti'a loru intodéun'a, de cate ori a fostu trebuintia si nu odata au datu patriei barbati emiuenti de statu, — cari adevératu, ca nu iau servitu sub firm'a loru nationala, — dér' cu tóte aceste indreptatirea nationala a romaniloru nu s'a recunoscutu nici odata; pre candu de alta parte, pe lenga tóta vestit'a tolerantia religionara, cu care d-vóstre ve place a ve mandri inaintea lumii, romanii din Transilvani'a au fostu dati prada catoliciloru și reformatiloru, ér' cei din Ungari'a indiscretiunei tiranice a serbiloru venetici.

Si acumu revenindu la discussiunea asuprá adresei la discursulu tronulu trebuie se constatú inainte de tóte, ca o

asemenea desbatere momentósa asupra adresei nu a mai avut loc în această camera, dela 1861, de atunci, de cându diet'a maghiara a alunecat pe ominusul terenu alu tacticei fatale. O, deca această desbatere ar' însemná, ca amu ajunsu odata la punctulu decisivu si ca onorat'a camera, rumpendu în viitoriu cu tactic'a, ce a causatu atatea nenorociri sermanei noastre tieri, va desemná cu votulu seu calea, pre care înaintandu, se póta conduce la limanu corabi'a statului nostru, ce p'aci erá se se cufunde. Scimu cu totii, d-loru, ca fatal'a tactica a începutu pe ocaziunea desbaterei asupra adresei la mesagiulu tronului în diet'a dela 1861 si ca de atunci tot'a actiunea nostra politica pana în diu'a de astadi n'a fostu alt'a, decatu o necontentita tacticare, pana cându amu ajunsu la culmea tacticei, pana cându acuma esistint'a, séu perirea sermanei noastre tieri, este pusa pe o singura carte a tacticei. Cá pre venitoriu se potemu invetiá din pecatele trecutului, dati-mi voia, se ve espunu momentele cele mai însemnate ale acestei tactice fatale. (Se audimu!)

Se amintimu numai aceea, ca ce directiune diferita ar' fi luatu cauzele nostre fácia cu constellatiunile politice si fácia cu ruginósele dispositiuni ale instrumentelor absolutismului, deca votisarea dela anii 1861 s'ar' fi prezentatu domnitorului, cá espressione nu a tacticei nici a slabiciunei, ci a ecuitatii si a sinceritatii. — Pecatulul nasce pecatu. (Voci: Asiá este!) Tactic'a dela anii 1861 a nascutu tactic'a cuprinsa în art. de lege XII diu 1867 séu asianumitul dualismu, care dupa firm'a mea convingere, castigata prin esperintiele de tóte dilele, este isvorulu, este începutulu tuturor nefericirilor noastre. (Aprobari în steng'a.) La anii 1867, ne mai potendu austriacii se maltrateze singuri tóte natiunile imperiului cu artic. de lege XII la aparintia, au impartitu puterea cu natiunea maghiara si prin această impartire în loculu blastematei legi „Unio trium nationum“ s'a inauguratu „Unio duarum nationum“. La aparintia dér' maghiari dualistici dupa 350 de ani s'au impacatu cu inimiciu loru de mórte, dér' pretiulu acestei infratiri pe scurtu si basandume pe faptele complinite, credu, ca s'ar' poté espune mai nimeritu asiá: Ceea ce austriacii nu au fostu în stare a îndeplini singuri în restempu de 350 de ani, adeca a ruiná si a nimici atatu materialminte, catu si moralicesce Ungari'a si în prim'a linea natiunea maghiara, aceea le-a succésu prin concursulu dualistiloru maghiari. Domniloru! Nu voiu se ve superu cu reamintirea multelor gravamine, ce adese si fórté precisu s'au pronuciatu în această camera, ci constatezu pe scurtu, ca dualismulu a facultatu guvernulu maghiaru, cá se póta comite tóte relele în tíera si ca dualismulu a lipsitu pe guvernulu de puterea a face catu de micu bine. (Aprobari în steng'a.) Dér' ve întrebú, ar' fi fostu óre în stare absolutismulu austriacu a nimici puterea tieriei materialicesce si moralicesce intru atát'a, încatu se o duca pana la abisulu desperarei, unde ne aflamu adi cu totii, fora de deosebire de nationalitate? Ve întrebú, fost' ar' fi în stare se nimicesca pre cei mai eminenti barbati de statu ai tieriei, întielegéndu între ei si pre d-lu ministru-presiedinte de acuma (Aprobari în steng'a) — si ve mai întrebú, cutediatu ar' fi austriacii, fora conlucrarea dualistiloru maghiari, a face o asemenea fatala politica orientala? — Nu, si de o miie de ori nu!

Si, fiinduca parol'a dilei de astadi este politic'a esterna orientala, eu cá deputatu întrebú pe înaltulu guvernulu si în prim'a linea pe d. ministru-presiedinte, cá se mi spuna, se-mi deslucésca, care este politic'a esterna a d-sale? fiinduca d-s'a nu face politica orientala în interessulu Ungariei, ceea ce i-a doveditu pana la evidentia în Dobritieniu insasi natiunea maghiara si iau doveditu această tóte cercurile de alegere din tíera, unde elementulu maghiaru este compactu, si a caroru representanti, cu puçina exceptiune au ocupatu bancele partidei opositionale. Atatu de espresu s'a pronuciatu natiunea maghiara asupra d-lui ministru presiedinte, încatu d. Tisza în tóta Ungari'a nu a fostu în stare se afle unu cercu, care se lu onoreze cu mandatulu seu, ci a fostu silitu a si luá refugiu la nationalitatile, pe cari, mai anu, le amenintiá cu sfarmare. Ce ironia a sórtéi este aceea, ca tocmai acel'a, care amenintiá cu sfarmare nationalitatile nemaghiare se se sfarme pe sine însusi (risete si aprobari în steng'a) pe cându nationalitatile amenintiate, desi necajite pana la mórte, totu mai traiescu. — E dreptu, ca d-lui Tisza i-a succésu prin special'a lege electorale din Transilvani'a, nascocita chiaru numai contra romaniloru, a face pe romanii ardeleni, cá se remana si mai departe în passivitatea reu practicata, — pe cându de alta parte romanii ungureni, urindu-se de lungile si sterpele lupte, în mai multe parti s'au abtíenutu dela alegerile, cari si asia n'aveau nici unu scopu, — i-a succésu dicu, d-lui Tisza, afara de seracire generale, a scóte pe romanii de pe tóte terenelle vietiei publico-politice, si ai impinge intr'o apathia aprópe completa; dér' lu întrebú, bine si correctu a fostu această mai alesu acuma, cându patri'a are cea mai mare lipsa de braçiele si de inteliginti'a fiecarui fiuu alu seu?

Dupa această diversione, si dupa ce nu speru, séu în casulu celu mai bunu nu credu, ca d. ministru-presiedinte mi-va dá unu respunsu sinceru, relativu la politic'a s'a esterna, me voiu nisui a ve ilustrá politic'a esterna a d-sale respundendu insumi la întrebarea pusa mai înainte. Nu este greutate a ghici si a dá adeveratulu nume politice sale externe. Ea este — numinduo cu crutiare politica, slava, numinduo in se pe adeveratulu ei nume, ea este politica moscovita. Si în această convictiune m'a intaritu si proiectulu de adresa alu condeputatiloru croati si cu deosebire motivarea lui, prin care numit'a adresa se recomanda, cá cea mai corespundetóre starei politice de astadi. Spre documentarea acestei asertiuni fia-mi permisu a me provocá la descoperirile facute de ministrulu de esterne diu Romani'a, d-lu Coganicénu, relativu la rapirea Basarabiei. Si fiinduca acele descoperiri au aparutu deja si în diuarele maghiare si anume în „Egyetértés“ Nr. 325, sum în stare a vi le ceti si în unguresce. (Cetesce.) Aceste, onorata casa, dovedescu fora indoiéla, ca dupa conjuratiunea dela Reich-

stadt politic'a nostra esterióra s'a intinsu pe calapodulu muscalescu si a servitu interesselor muscalesci. Acest'a politica esterióra o-a iuaguratu contele Andrásy, cându cu sarutarea a sangerósei mani a Tiarului albu. (Risete si aprobari în steng'a.) Cu acea sarutare fatala si-a vendutu, precumu Iud'a pre Christosu, natiunea s'a si pe aliatulu naturalu alu natiunei sale, pe romani. (Aprobari în steng'a.) Este sciutu si aceea, ca Romani'a, înainte de a trece armat'a s'a preste Dunare, a facutu întreburi în ast'a privintia la Vien'a, si numai dupa directele indemnari primite de acolo a purcesu mai departe. Acestu faptu este secretu publicu în Romani'a, ceea ce speru, ca dealtmintrea cavaleresculu nostru ministru de esterne nu va poté desminti. Si serman'a Romania în mani'a tuturor acestoru fapte complinite, catra cine se adresséza în totudéun'a, de cateori colosulu dela nordu voiesce a-o stringe în braçie? Catra Austro-Ungari'a, catra singurulu si naturalulu, dér' infidelulu seu aliatu. — O Dómné! Ce alta ar' fi situatiunea astadi, deca Austro-Ungari'a, — chiaru si în interessulu esistintiei sale, nu lasá pre Romani'a prada, ci prin sincera aperature a ei, asigurá esistintia s'a propria. Dreptu dovada, fia-mi permisu a me provocá la remarcabilulu discursu, ce l'a tienutu d. gen. Türr la 17 Nov. a. c. relativu la cestiunea orientala. D-s'a cunóce bine întregu Orientulu, din care cauza merita, cá se punemu pondu mare, pe cele ce dice despre Romani'a. Fora cá se primescu principiile professate de d. Türr, se lu vedemu ce dice? (Cetesce.)

Onorata camera! Numai o reflexiune mai am se facu la unu pasagiu din vorbirea d-lui ministru-presiedinte, tienuta în siédint'a de alaltaeri, si care suna asia: „Eu dér' am afiatu garantia, ce am cautatu, de o parte în aceea, ca ori-cându s'ar' nimici imperiulu otomanu, popórele neslave din Orientu a u pe cine a se radimá, cá se nu-i inghitia marea si cá se póta remaná romani, greci s. c. l.“ Intr'adeveru, multu cinismu trebuie se aiba d. Tisza, deca în urm'a asupritórei si tradatórei sale politice de pana acumu mai crede, ca romanii séu grecii ar' fi atatu de neghiobi, cá se créda vorbeloru lui, si ar' concrede esistintia loru gratie lui muscalesci. — În fine, d-loru, ve rogu cu fratiésca incredere, luati în seriósá bagare de séma gravele pericole, ce amenintia cu perire esistentia natiuniloru romana si maghiara, ca-ci am firm'a convictiune, ca, deca aceste doue popóre mai au vietia si misiune culturale în Orientu, atunci această se póte ajunge numai prin aperature reciproca, contra inimiculu de mórte, inimiculu comunu. Si cá se se intemple această, acumu în óra a 12-a smulgeti prin puterniculu votu alu d-vóstre puterea din man'a guvernului si nimicitu sistemulu actualu, ce ne amenintia pe toti cu perire. (Aprobari în steng'a.)

Congressulu nationalu bisericescu

alu romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a.

Siedinti'a a 24-a (ultima) din 23 Oct. (4 Nov.) Dep. Elia Macelariu trage atentiunea congressului asupra cestiunei, ca preoti veduvi se se admíta a se insura si dice, ca în această cauza fórté importanta a facutu o propunere în congressulu trecutulu. — Dep. Hanea propune se se relege acestu obiectu la sinodulu episcopescu. — Dep. Macelariu pretinde, cá lucrulu se se lamurésca, ca cine este competentu a deslegá această cestiune, congressulu séu sinodulu episcopescu, de órece nu e nici de natura dogmatica, nici canonica, ci curatu administrativa. — Vic. Popea da dreptate lui Macelariu în multe privintie dér' adauge, ca lucrulu trebuie bine studiatu, de aceea se se amane. Presidiulu arata, ca infrenarea a jocatu rola în vieatia crestiniiloru din vechime, apoi da o espicare cuvintelor: Preotulu se fia barbatu alu unei femei. Cestiunea cere se fia bine motivata, ca numai atunci va poté-o deslegá sinodulu episcopescu si în casu de lipsa se va întielege si cu celelalte metropolii ortodoxe. — Dep. V. Babesiu dice ca motivele toti le cunoscú si nu e tréb'a congressului se cerce, ca caus'a e canonica si propune, ca propunerea lui Macelariu se se tramita la sinodulu episcopescu, ca la congressulu viitoriu se vina sinodulu ep. cu unu votu, cá se pota apoi hotari congressulu. — Ep. Popasu declara categoricu, ca caus'a e curatu dogmatica si congressulu nu poté nici discutá asupra ei. Dep. Boiu dice, ca cestiunea presinta cere o interpretare a st. scripturi si numai episcopii sunt competenti a face asemenea interpretari. — Dep. Cosm'a arata ca moralitatea publica reclama, cá se se scape biserica cu o ora mai curéndu de relele, ce rodu moral'a. — Dep. Trombitasiu demustra, ca biserica moderna si cea vechia nmai sunt asemenea si de aceea doresce se se deslege lucrulu odata. — Macelariu combate parerea aceea, care pretinde ca caus'a acest'a ar' fi dogmatica séu canonica si dice, ca Christosu, cá idealulu moralitatii n'au provedutu nicairi o invetiatura, care ar' lati imoralitatea. — Cestiunea se reléga la sinodulu ep. spre a o studiá si apoi a reporta.

Dep. Babesiu demustra, ca este tare de lipsa cá în institutele pedagogice si teologice din metropolia se se introduca o uniformitate în instructiune si propune, cá sinodulu episcopescu se si faca dator'a si se stabilésca unele principii uniforme si consistoriulu metropolitanu se elaboreze unu regulamentu uniformu, pe care se-lu introduca

numai decatu reportandu apoi la congressu. — Ep. Popasu constata, ca acestu obiectu este de o natura curatu dogmatica, în ce privesce institutele nostre teologice. — Presidiulu dice, ca unu nouu sistemu în institutele nostre nu se pote introduce asia usioru, consist. metr. n'ar' poté esecutá regulamentulu, decatu numai dupa ce l'ar' incuviintia congressulu. — La urma se primesce propunerea lui Babesiu.

Se alegu apoi doi asessori în consistoriulu metr. în sensulu bis. se alegu dir. I. Hanea cu 37 voturi, ér' în celu scol. cá suplentu cu 27 voturi Anani'a Trombitasiu. — Comissiunea scolara prin rep. seu Stefanu Iosifu reportéza, ca din caus'a scurtimii timpului n'a potutu aduce unu regulamentu nouu pentru scólele poporale si se remana totu celu vechiu, apoi consist. metr. se asterna la altu congressu unu proiectu. — Comissiunea pentru o foia oficiala inca n'a facutu nimica, cá si alte comissiuni, si a propusu, ca actele se se transpuna la consist. metr., care se reporteze la congressulu viitoriu în privintia asta. — Dep. Babesiu nu e nici cu această propunere multiamitu si propune, cá consistoriulu metr. se se propuna în întielegere cu consist. arch. si se reguleze cestiunea cu „Tel. Rom.“ — Dep. Borcia arata, ca în cestiunea cu „Tel. Rom.“ numai testamentulu si comissiunea tipografica si sinodulu Archidiecesanu este competentu.

Cestiunea se resolvéza cumu a propusu Babesiu. — Cestiunea institutiunei unu consistoriu, cá multe altele, se amana la congressulu viitoriu. — Rep. Zigrea propune se se ridice pentru Marele Andreiu unu monumentu în fácia catedralei, care se va edifica pe viitoriu. Lengheru vediendu, ca prin această propunere se amana monumentulu cine scie pana cându, de aceea propune: Se ridica unu monumentu cu a carui esecutare se insarcinéza consistoriulu metropolitanu. Se primesce — Comissiunea verificatóre reporteza despre abuserile ce s'au facutu de prot. Piso cu ocaziunea alegeriloru si propune, cá actele investigatóre se se transpuna consistoriului Arch., care se pedepsésca pe culpabilu si se platésca spesele investigatiunii. Se primesce.

Mai incolo reportéza dep. Damaschinu, ca spesele congressului din anulu acesta facu 9708 fl. 86 cr. si adeca se vinu pe, a) Archidieces'a 2513 fl. 68 cr., b) dieces'a Aradului 2133 fl. 97 cr. c) pe dieces'a Caransebesiului 4061 fl. 11 cr. Dupa usulu de mai înainte se detrage din competintia fiecarui deputatu cate 2 fl. pentru fondulu metropolitanu. În cestiunea lui Rubinu Patiti'a se decide: cá se i se platésca din partea Archidiecesei viaticulu si diurnele competente pe timpulu pana nu s'a decisu caus'a lui. — Dep. Cosm'a propune, cá fiecare comuna bisericesca se si procure actele congressului si venitele diu acelea se între în fondulu metropolitanu. Apoi se cetescu protocoálele siedintieloru din urma si se verifica. Dupa aceea se adresséza presidiulu catra deputatiu camu în urmatorii termini:

„Vediendu rezultatele cele imbucuratóre, cari le am obtíenutu în această sesiune ve multiamescu pentru zelulu si bunavointia, cu care ati participatu la lucrurile congressului, invocu pentru toti darulu celui atotu puternicu si dorescu celoru esterni calatoria fericita si me recomandú dragostei si buneii vointie a dvostre“.

La acestea cuvinte dep. A Trombitasiu respunse cam urmatorele:

„Resultatele ce le-a produsu congressulu presinte ne îndreptatíesce a crede, ca amu corespunsu increderei ce au pusu alegetorii în noi. Aceste rezultate frumóse au a se a scrie în prim'a linia tactului si întieptiunii, cu care a condusu în altulu presidiu, (se traiesca). Se ne aretamu multiamit'a si recunoscinti'a nostra catra Esc. S'a si se-lu asiguramu cu deplina mangaiere pe Archipastoriulu nostru mergéndu acasa cu acea dulce convingere, ca parintele nostru sufletescu a întielesn vocea sincera a filoru sei sufletesci. Dorimu cá armonia între fii si între parinte se fia adevérata si durabila pentru binele si prosperarea bisericei. De cumva în decursulu desbateriloru, în foculu amorului nostru trecuramu peste marginile pietatii, rogamu pe înaltulu presidiu a judeca această din punctulu nostru de manecare. Primiti din partea nostra Esc. Vóstra asigurările cele mai sincere despre iubirea nostra catra Esc. Vóstra. Se adaugemu la această domniloru, cá unu alu doilea micu actu alu recunoscinti'i nostre profunde unu sinceru si cordialu „se traiesca“ (repetite urari de „se traiesca“). — În urm'a acestor'a sesiunea din anulu 1878 se dechiaru din partea presidiului inchisa.

Creatiunea si dezvoltarea primitiva a omeniei,

prelucrata dupa A. Arneth, de **Teodoru Ceantea**, prof. de stiintele naturale la institutul rom. pedagog. teologic din Aradu. — Stiintele exacte au fostu pe timpul Elinilor si Romanilor antichi pe o trepta forte rudimentara si cunoscintele cosmogonice si cosmologice ale poporelor antice erau forte marginite si intunecate. Progressele, ce le au facutu stiintele exacte din dilele lui Aristotele, parintele realismului in filosofia, sunt enorme si rezultatele, cari le au produsu generatiunile si secolele posteriore in sfera stiintielor cosmogonice, cosmologice si geogonice, geologice si scientiologice sunt grandioase. Carticic'a presenta se ocupa cu nesce probleme, cari in tote seculile au preocupatu si au frementatu mintile barbatiloru celor mai geniali si mai profundi. Aceste probleme, de cari in betran'a anticitate se ocupau numai filosofii naturalisti, au devenitu in dilele nostre, gratia respandirii stiintielor, o tema de predilectiune, de care se ocupa tote clasele sociale, fora distinctiune de seculu.

In prefația arata autorului motivele si ideile, ce l'au indemnatu se publice carticic'a acest'a. — Lucrarea este impartita in 9 capitule. In capitululu 1 tracteaza despre diversele perioade, prin cari a trecut pământulu in decursulu dezvoltarii sale. Prim'a perioada este period'a consolidarii. In period'a a doua se continua consolidarea si se produce si ap'a, care indata a causatu mari revolutiuni. In period'a acest'a, care e perioda de transitiune, strabatu radiile soarelui prin atmosfer'a purificata. Acumu se incepe si processulu de discompuere, care caracteriseza period'a a treia. In period'a a treia s'a formatu celula, ca bas'a organismelor. Pana la celula s'au petrecutu multe formatiuni. Fiintiele primitive erau forte simple, der' si acele cu tota simplitatea si microscopitatea lor contribuira intr'unu modu admirabilu la consolidarea pământului. Pământulu in diverse perioade a avutu o diversa capacitate productiva si a trecut in decursulu vietii sale prin multe si mari revolutiuni. Dupa fiecare revolutiune pământesca s'au produsu lucruri noue. Pământulu nostru dupa calculele geologiloru moderni este mai betranu de doue mii de milioane de ani. Creatiunea s'a inceputu atunci, candu moleculele cele mai antai s'au impreunatu si au formatu unu intregu. De aci inainte a totu progressatu si s'a perfectionatu, pana candu a potutu se produca prim'a fiintia rationala, adeca pe omu. Tote processele naturei avura numai unu scopu si acesta a fostu, crearea fiintielor rationale, tote celelalte processe au fostu numai preparative. — In natura, dice autorulu, domnesce numai o lege suprema si acest'a este nisuinti'a dupa liberata, dupa liberarea spiritului. Acestei legi i-se inchina tota natur'a cea mórta si cea viua. Cine promovéza libertatea propria si a semeniloru sei, acela asculta de voia lui Dumnezeu, cine lucréza in contra, 'si omóra spiritulu, seu se instraineza de destinulu seu si calca érași pe trepta animalica. Principiulu, ce-lu desvólta si apera autorulu aci, 'lu numesce principiulu libertatii, éra directiunea cea noua, care se baseza numai pe materia, o numesce principiulu materialismului séu mai bine a egoismului. Dupa ce arata, ca dintre tote partile lumii vechi Afric'a s'a dezvoltatu mai antai, apoi Asi'a si numai mai pe urma Europ'a, care éra mai de multu o gramada de insule, dice, ca omulu s'a ivitu deodata in mai multe locuri. Lérganulu genului omenescu se afla in Afric'a pe lenga ecuatoru si in Asi'a aprópe de 40° latime nordica. In amendoue continentele influintiele climatice au fostu deosebite, de aceea si ómenii din amendoue s'au deosebitu atatu in privintia corporala, catu si in privintia spirituala. In Afric'a, cá celu mai vechiu lérganu alu némului omenescu se deosebescu doue rase africane, cari se distingu atatu cu limba, catu si in privintia corporala. Ras'a prima africana a vorbitu o limba, care e mam'a limbiloru semitice, a limbei egiptene si a limbei vascice. Ras'a acest'a este cea mai culta a Africei. A dou'a rasa o formeza tote speciele de Negri africani. Mai incolo arata, ca rasele africane s'au respanditu din Afric'a peste partile sudice ale Asiei pana in Indi'a, prin partile sudice ale Europei, ba au trecut pe apa si in Americ'a si pe insulele vestice ale Oceanului. — In Asi'a a dou'a patria primitiva a némului omenescu au fostu doue rase primordiale, cea Ariana si cea Mongolica. Cea Ariana s'a intinsu preste Europ'a si peste o parte forte mare a Asiei. In Europ'a au intratu dintre Ariani mai antai Celtii, cari au datu peste popóre africane, dupa ei au venit popórele italice si cele grecesci. In Asi'a inca se intalnira Arianii cu Africanii si mai cu séma cu Semitii. Ras'a Mongolica a trecut prin Asi'a si in Americ'a. — Mai departe arata, cumu s'a nascutu cultulu si adoratiunea dieiloru cosmici, cumu s'au nascutu semidieii, cari erau conducatorii si invetiatorii ómeniloru, inventatorii stiintielor si ai artelor, mai pe urma divinisarea ómeniloru distinsi, cari dupa mórte pentru meritele lor intrau in clas'a dielor.

Caracteriseza pe scurtu diferitele graduri de servi séu sclavi, apoi adauga mai pe urma: Poporulu, care nu 'si scie aperi libertatea nici nu o merita. Tracteaza apoi despre poporulu si cultur'a egipténa si despre ras'a Ariana, care dice si-a parasitu patri'a primordiala din caus'a relatiuniloru climatice. Mai in urma vorbesce despre luptele ce au decursu

intre spiritulu omenescu si între natura, pana a succesu spiritului se se emancipeze si se se ridice peste natura. In sine ómenii spre a esplicá schimbarile ce se intempla in lucrurile materiale, introdusera cuventulu „fortia“, care e caus'a necunoscuta a tuturor fenomenelor visibile. Arata cumu s'a dezvoltatu vieat'a si referintiele sociale pe la popórele principale ale lumii antice. Se silesce a aperi castele din Egiptu, Babilonu si in Indi'a, dicédu, ca preotii din acele tieri singuri au cultivatu stiintele si rezultatele osteneleloru lor le-au transplantatu posteritatii, der' apoi a uitatu se adauga, ca prin monopolisarea stiintielor s'a facutu multu reu némului omenescu.

Mai incolo dice ca ómenimea face istori'a dupa vointi'a libera, si se pare a nu fi legata de nici o lege (?) Resultatulu intregi istorii este progressulu generalu. Spune apoi ce e timpul pentru cultur'a si dezvoltarea generala si definesce spiritulu timpulu dicédu: Déca totalitatea séu unmai pluralitatea ómeniloru cugeta intr'o forma, atunci densii aparú insuflati de acelasu spiritulu si acest'a se numesce spiritulu tempului.

Eata in resumatu ideile depuse in acest'a carte, prelucrata dupa unu autoru insemnatu germanu cu scopu de a popularisá stiintele exacte si între romani.

Era odata unu timpu, candu strigá unu scriitoriu mare romanu catra generatiunea tenera din dilele sale: „Scrieti baieti cumu veti scrie numai scrieti!“ Astadi, multiamita ceriului, literatur'a romana nu se mai afla in impregiurările de atunci si nu se mai potu aplicá acele cuvinte. Dincontra adi se cere cá totu ce se scrie se fia bine rugematu. A tractá teme grele scientifice intr'unu modu popularu este unu lucru forte greu, asia incatu numai barbati incaruntiti si bine deprinsi pe camp'i scientifice potu se deslege atari probleme intr'unu modu deplinu multiamitoriu.

Fația cu scrierea de mai susu observamu ca partea geologica nu e dezvoltata destulu de precisu si de lamuritu si arata ca autorulu si-a luat o tema cam dificila pentru poterile sale tinere; éra partea a dou'a, care tracteaza despre dezvoltarea spirituala primitiva este mai bine lucrata si are multe parti atragátore. Autorulu admite mai multe puncte pe fația pământului, unde s'a dezvoltatu némulu omenescu, admite mai multi Adami ceea ce si filologi'a comparativa a demustratu de multu. Ca a fostu leaganulu primitivu alu genului omenescu mai antaiu in Afric'a si dupa aceea in Asi'a sunt cestiuni inca de certa. Stilulu peste totu e fluentu romanescu. Lucrarea pe langa unele scaderi sistematice merita tota atentiunea si dorimu se aiba catu mai multi cetitori spre incuragiarea autorului.

Primirea comisiunii romane in Tulcea.

Despre primirea comisiunii romane in Tulcea relatéza unu corespondentu alu „Pressei“ urmátorele: In 14 Nov. st. v. pe la 3 óre sosi vaporulu romanu „Romani'a“ in portu cu comisiunea romana, care fu primita de guvernatorulu rusu, de inaltulu cleru, metropolitulu bulgaru si episcopii greci, de consului si vice-consului poteriloru straine si de primariu si notabili orasiului cu tota onórea. Nicolau Catargi, presedintele comisiunii, salutá pe toti cei de fația, serutá crucea din man'a episcopiloru, si se duse in trasura cu guvernatorulu laconacu. Tote casele pe drumulu pe unde mergea comisiunea erau indesuite de ómeni. Dupa ce a ajunsu comisiunea la conacu, guvernatorulu a introdus'o in salonu. Dupa cateva minute guvernatorulu se retrase si atunci comisiunea primi felicitarile din partea orasianiloru. Comisiunea fu primita cu o demonstratiune neasteptata. Cá la 8000 de ómeni impleau stradele dela portu pana la conacu si apoi uliti'a pana la biseric'a romana. Ce dimensiuni va luá inca bucuri'a si veselie'a, candu voru intrá trupele romane? Dela debarcadare pana la biseric'a romana este unu drumu de 15 minute si acolo se voru opri armatele romanesci pentru a primi binecuvéntarea religiósá. In lungulu drumulu acestuia sunt ridicate 4 arcu de triumfu si in fația bisericei unu transparentu mare. Arculu celu d'antaiu este in portu; elu e de 20 de stanjini de latu si de 6 stanjini de inaltu, forte frumosu imbracatu si gatitu. In fația la midiulocu se afla marc'a Romaniei cu devis'a Domnitoriului, de a drépt'a intr'unu cercu mare este scrisu Alecsandru II, de a stang'a intr'unu asemenea cercu Carolu I; stégurile cari impodobescu acestu arcu sunt romanesci si russesci. Acestu arcu este ridicatu dupa gustulu guvernatorulu de bulgari. Pe elu este scrisu „ilustriloru aliati“, ceea ce pare camu intunecosu, deórece nu potemu precepe, mai alesu, ca vedemu scrisu Alecsandru II si stégurile russesci, ce insemnéza ilustrii aliati. Este facutu pentru romanii, cari vinu, séu pentru russii, cari se ducu? Ca-ci si unii si altii au fostu aliati. Alu douilea arcu este in dreptulu otelului „Odes'a“, este catu uliti'a de largu si l'a

redicatu poporatiunea grecésca. In fația se vedu zugraviti osteni romani, in frontispiciu o cununa mare cu portretulu Domnitoriului Carolu I, in drépt'a si in steng'a portretulu Dómei. In fația farmaciei se afla alu 3-lea arcu, pe care l'au redicatu israelitii. In fația are o cununa mare de flori cu marc'a Romanii, portata de doui angei. Sub coróna se afla scrisu cu litere mari: „Onóre patriei“. Aprópe de biseric'a romanésca se afla alu 4-lea arcu triumfalu, redicatu de poporatiunea romana din Tulcea. Fația tota impodobita cu flori, laturea drépt'a are unu tieranu cu unu stégu in mana si cu inscriptiunea: „Traiesca poporatiunea Dobrogei“, ér' in steng'a o tieranca, care tórce, cu inscriptiunea: „Traiesca independintia romana.“ In fația bisericii unu transparentu mare, pe care se afla Domnulu si Dómn'a incungiuatati de o cununa de flori. De desuptulu Mariiloru Loru se afla scrisu: „Bine ati venit frati Romani“. In drépt'a o tieranca romana cu unu snopu de gráu, in steng'a unu dorobantiu romanu. Tote aceste arcu sunt impodobite cu stégurile romane amestecate pe unele locuri si cu stégurile russesci, der' astfelu a fostu porunc'a si sciti cu cate greutati a trebuitu se lupte poporatiunea pentru a poté face si ceea ce a facutu!

Regulamentu de administratiune publica

asupra organizatiunii judecátoresti, competintiei si procedurii autoritatiloru judecátoresti din Dobrogea.

(Urmare.)

§ II. Competintia si procedur'a.

Art. 20. Tribunalele de ocóle sunt competente a judecá tote afacerile civile si comerciale, de orice natura ar' fi ele, in prim'a si ultim'a instantia pana la valórea de 300 lei capitalu si interesse, séu 50 lei venitu anualu si cu apelu pana la orice suma.

Art. 21. In materia penala, tribunalele de ocolu voru judecá in prim'a si ultim'a instantia contraventiunile si cu apelu tote infractiunile calificate de lege delictive.

Art. 22. In materi'a de notariatu si orice acte de procedura gratiósá, tribunalele de ocóle au competintia tribunaleloru ordinare de judecia. Ele sunt pe lenga acest'a ténute, ca cu ocaziunea legalisarei actelor de vendiare si mai inainte de transcriptiunea lor, se esamineze dreptulu de proprietate alu vendiatorului, pacinic'a posesiune, precumu si déca imobilulu ce se instraineza nu este supusu la ver'o sarcina reala, ipoteca, servitute séu altele.

Art. 23. Tribunalele de ocolu sunt inca competinti, ca dupa formalitatile prevediute de procedur'a codului civilu, si prin mediolocirea agentiloru administrativi, se infintieze, printr'unu delegatu alu tribunalului, secestre, se ia orice mesuri asigurátore si se procedá la executarea silita asupra mobileloru si imobileloru.

Art. 24. Procedur'a inaintea tribunaleloru de ocóle, in afaceri civile si comerciale va fi aceiasi, cá a judecatoriloru de plasa, éra in materi'a penala va fi aceea a codului de procedura penala. In materi'a civila si comerciala tribunalele de ocóle voru judecá la trebuintia dupa ecuitati si dupa legile buneii credintie.

Art. 25. Partile se voru infaçisiá in persóna séu prin orice ruda pana la gradulu alu treilea inclusivu. Nici o persóna sub titlu de vechilu, consiliu séu advocatu nu se va poté presintá in numele veri-uneia din parti séu a o asistá la cercetarea si judecat'a veriunii processu.

Art. 26. Pe lenga fiecare tribunalu de ocolu, va fi unu substitutu alu primului procuroru alu tribunalului de apelu respectivu.

Art. 27. Substitutulu este insarcinatu cu urmarirea si instructiunea afaceriloru de natura penala. Elu indeplinesce, in acelasu timpu, functiunile judecatorului de instructiune si are dreptulu de a luá orice mesuri preventive.

Art. 28. In casu candu, din instructiunea facuta de acestu magistratu séu de agentii auxiliari ai sei, resulta ca faptulu comisu este unu delictu séu o contraventiune, elu tramite actele in cercetarea tribunalului de ocolu, impreuna si cu prevenitul, déca va fi arestatu; éra déca faptulu este calificatu de lege crima, dosarulu, impreuna cu inculpatulu, se tramitu primului-procuroru de pe lenga tribunalulu de apelu respectivu.

Art. 29. Orice opozitiune contra actelor instructiunii, arestareii preventive si a admiterei séu respingerei cererei de liberare pe cautiune, va fi facutu in terminu de 5 dile, catra primulu-procuroru alu tribunalului de apelu respectivu, care in 24 ore va statuá definitiyu asupra'i.

Art. 30. In fiecare resiedintia a tribunalului de ocolu se mai infintieza cate o judecatoria mohamedana, compusa din unu boge alu localitatii si doui membri alesi de obstea locuitoriloru mohamedani, toti acesti'a confirmati de catra ministrulu justitiei, dupa recomandarea muftiului.

Art. 31. Aceste tribunale voru fi competente se judece, cu dreptu de apelu la tribunalulu de apelu respectivu, tote afacerile dintre mohamedani relative la organizarea familiei, la poterea parintésca si maritala, la casatorii si divortiu, la tutela si minoritate si in generalu la tote ces-

tiunile, cari privescu constituirea familiei si drepturile ce decurgu dintr'ensa. Ele voru judeca asemenea cestiunile de succesiuni ab-intestatu seu testamentarii si voru lichida aceste succesiuni dupa cererea partiloru.

Art. 23. Apelulu contra sentintieloru tribunaleloru de ocóle si tribunaleloru mohamedane, atatu in materi'a civila si comerciala, catu si in materi'a religiósá, va fi de 2 luni dela comunicarea hotaririi.

TITLULU III.

Despre tribunalele de apelu.

§ 1. Organizatiunea.

Art. 33. In orasiile Tulcea si Chiustengea se infiintieze cate unu tribunalu de apelu, compusu din unu presiedinte, doi membri, unu supleantu, unu primu-procuroru, unu procuroru, unu grefieru, unulu seu mai multe ajutore si patru seu mai multi copisti, dupa cumu interesele serviciului voru cere.

Art. 34. Pe lenga tribunalele de apelu se mai infiintieze, pentru judecarea tuturoru afaceriloru, afara de magistratii numiti de guvern, inca doi membri, cari se voru alege, precumu se arata in articolulu urmatoriu.

Art. 35. Fiecare plasa va delegá, odata cu votarea membriloru tribunaleloru de ocóle, doi delegati, din cari unulu nemusulmanu si altulu musulmanu. Acesti'a voru avé se aléga, dintre alegétorii notabili ai orasiului de resiedintia alu tribunalului de apelu, pe membrii, cari voru urmá se functioneze pe lenga acestu tribunalu. Alegerea va avé locu la resiedinti'a tribunalului de apelu in dilele de 10 si 11 Augustu ale fiecarui anu. Delegatii nemusulmani voru alege unu membru nemusulmanu. Cei musulmani unu membru musulmanu.

§ 36. In judetie, a caroru populatiune va fi exclusiv nemusulmana seu musulmana, cei doi membri alesi voru fi nemusulmani seu musulmani. Alegerea membriloru va fi constatata prin unu procesu-verbalu, care va fi semnatu de prefectu si dupa care se va tramite copia si presiedintelui tribunalului de apelu.

Art. 37. Membrii alesi voru intrá in functiune odata cu inceperea anului judecatorescu. Ei voru fi alesi pe timpu de unu anu si voru primi o retributiune anuala de 1200 lei noi fiecare (seu 6000 lei turcesci.)

Art. 38. In casu de absentia a unui membru alesu, elu va fi inlocuitu cu unu supleantu, ce se va luá de presiedintele tribunalului de apelu, dintre notabili aflati in orasiulu de resiedintia alu tribunalului, si care la alegere va fi intrunitu cele mai multe voturi.

Art. 39. Circumscripitiunea tribunalului de apelu din Tulcea cuprinde tribunalele de ocolu: Harsiov'a, Kiustengea, Mangali'a. Megidie si Rasov'a.

§ II. Competinti'a si procedur'a.

Art. 40. Tribunalele de apelu voru judecá in ultim'a instantia tóte apelurile facute contr'a sentintieloru pronuntiate de tribunalele mohamedane si cele de ocóle in prim'a instantia.

Art. 41. Ele voru judecá inca in prim'a si ultim'a instantia tóte cauzele, ce dupa legile ordinare sunt de competinti'a curtiei juratiloru.

Art. 42. Decisiunile tribunalului de apelu nu potu fi atacate de catu pe calea recursului in casatia, in terminele si dupa formele prevedute de legile ordinare.

Art. 43. Procedur'a inaintea tribunalului de apelu, in materia civila, religiósá si comerciala, va fi aceea a tribunaleloru ordinare de judetie si a procedurii codului comercialu cu urmatóriile modificatiuni.

Art. 44. Presiedintele tribunalului de apelu indata ce va primi petitiunea de apelu, o va face se se inregistreze, va ficsá chiaruin aceea di terminulu de infaçisire si in 5 dile celu multu dela acésta data, gref'a va scóte citatiunile catra parti.

Art. 45. Citatiunea, insoçita de copi'a dupa petitiune va fi incredintiata apelantului, care insusi o va dá in primirea intimatului, va luá dovéd'a subscrisa de deusulu si o va depune la gref'a tribunalului de apelu, celu puçinu cu 10 dile inante de diu'a ficsata pentru infaçisirea procesului. Candu partea carei'a urméza a i se dá citatiunea nu va voi se o priméscá, seu nu va sci se subscrie dovéd'a, agentulu administrativu celu mai apropiatu va veni se constate acésta printr'unu procesu-verbalu, pe care 'lu va incredintiá reclamantului si care va servi dreptu dovéd'a.

Art. 46. Terminulu de infaçisire nu póte fi mai lungu de 40 dile calculatu dela dat'a citatiuniloru.

Art. 47. Copiele dupa decisiunile tribunalului de apelu voru fi inmanate partiloru dupa aceleasi reguli cá si citatiunile.

Art. 48. Candu tribunalulu de apelu va judecá cá instantia corecionala de apelu, procedur'a va fi cea preveduta de codulu de procedura penala.

Art. 49. In materie de crime seu alte infractiuni la legea penala de competinti'a ordinara a juratiloru, tribunalulu de apelu va intrá in cercetarea causei dupe unu rechisitoriu in scrisu alu primului procuroru si va judecá dupa procedur'a indicata in susu citatulu articulu.

(Va urmá.)

Diverse.

(Armat'a romana in Tulcea.) Ministrulu afaceriloru straine, a primitu dela d. N. Catargi primu-delegatu romanu la Tulcea, urmatórea telegrama: „Armat'a a sositu Vineri, la 4 ore. Generalulu Angelescu, cu statulu seu majoru, a precedat'o cu o ora, si a fostu primitu la debarcadera de guvernatorulu si autoritatile russe, de corpulu consularu, de cleru si de o numerosa populatiune. Entusiasmulu a fostu fórte mare. Diferitele corporatiuni, cari 'si facuse fiecare cate unu arcu de triumfu, 'l-a intimpinatu cu pane si cu sare. Unu Te-Deum s'a celebratu la biserica romana. In acestu momentu, armat'a desbarca. Intrarea se va face mane demanétia.

(Trecerea in Dobrogea.) „V. C.“ ne spune, ca in 16/28 Nov. v. a plecatu dela Galati aprópe totu personalulu judecatorescu destinatu pentru Dobrogea. Transportulu s'a facutu gratis pe vaporulu statului. Fiecarui functionariu i s'a avansatu salariulu pe 1 jum. luna, deosebitu i s'a datu 150 fr. cheltuieli de transportu. — In 29 la 10 óre se audieá din Galati bubuitulu tunului la Ghecetu. Era salutulu ce se dedea trupelor, cari plecau spre Tulcea. La 11 óre trecu pe dinaintea portului vaporulu „Arpad“, tragédu 4 slepuri, in cari se aflau trupe de linia si artileria. Indata dupa acest'a trecú totu spre Tulcea vaporulu „Stefanu celu Mare“ ducédu pe elu diferiti oficeri superiori si music'a rosioriloru; ér' vapórele „Fescoletto“ si „Anet'a“ duceau infanteria si cavaleria. — Armat'a, care a trecut u Tulcea a inceputu a se indreptá spre Babadag si spre Sulina. — „Rom.“ afla, ca comunicatiunea se face cam anevoia, deórece autoritatile russe in tardia cu predarea telegrafelor remase dela turci si romanii sunt siliti a-si infiintia birouri deosebite (!!)

(Prefectii numiti pentru Dobrogea.) „Monitoriulu“ publica decretule, prin cari se numescu persónele pentru diferitele functiuni din ramur'a administrativa, de unde vedemu, ca s'au numitu prefecti: in judetiulu Costanti'a (Chiustenge) d. Remusu Opranu, actualu procuroru generalu dela curtea de apelu din Bucuresci; in judetiulu Silistra-Noua d. generalu Tob. Gherghelu, fostu ministru si in judetiulu Tulcea d. George M. Ghic'a, fostu ministru.

(Bust'a lui Kossuth.) Partid'a dietala a celoru „independenti“ (Kossuthiani) a otaritu a asiedia in localulu clubului seu bust'a lui Kossuth in marime naturala, facuta din marmora alba. De aici — observa „F. H.“ — nu va profitá numai clubulu, ci si altii voru voi se aiba bust'a marelui patriotu, de nu altfelu, celu puçinu turnata in gipsu.

(Din Bucuresci.) Santulu sinodu alu bisericeii autocefale romane s'a deschisu in 19 Nov. — Dumineca sér'a s'a jocalu in Teatrulu nationalu dram'a in 4 acte de d. Gregorfe Ventur'a „Curcanii“. Sal'a teatrului gema de lume si dela inceputu pana la finitu publiculu, incantatu, n'a incetatu de a aplaudá.

(Rozsa Sándor.) Renumitul capitanu de haiduci Rozsa Sándor mori in 22 Nov. in temni'ta din Gherl'a, unde se aflá prinsu dela 1872 incóce. Cadavrulu lui fu sectionatu (taiatu) din partea mediciloru, éra capulu lui fu tramisu la Budapest'a cá unu obiectu interessantu professorulu Lenhossek, cá se faca studii craniologice. Capulu acestui haiducu, care in viétia s'a a fostu gróz'a si spaim'a ómeniloru, póte fi pentru craniologia fórte instructivu. Puçini haiduci au avutu o viétia atatu de miscata, cá acest'a. Candu cu amnestia data la incoronare in 1867 Rozsa Sándor inca fu eliberatu din temni'ta dela Kufstein si se vorbea, ca s'a facutu omu de omenia, dér' lupulu nu'si mai schimba naravulu si abia scapatu, Rozsa Sándor se apuca din nou de haiducia, pana au pusu érași man'a pe elu poterasii lui Gedeonu Ráday.

(Epistol'a atentatorului Passanante catra mam'a s'a.) Epistola, pe care o tramise mamei sale Passanante, care s'a incercatu se omóre pe regele Italiei, are dupa „Roma Capitale“ urmatoriulu cuprinsu: „Scumpa mama! Prin acésta epistola ti-se infaçisieze fiiulu teu vinovatu. Dér' eu nu sunt vinovatu, ca-ci tu nu intielegi nimicu despre lucrulu acest'a. Eu am aperatu omenimea in contr'a tiraniloru, carii s'au imbogatitu. Acesti calai voru perí cu republic'a universalá. Tramite-mi sant'a t'a binecuventare. Salutu pe fratii mei, si ei se me erte. P. S. Nu sunt vinovatu. Arata curagiulu, care l'ai aratatu

la mórtea barbatului teu, caruia i-ai datu crucea in mana, facédu pe copii sei se-lu binecuventare. Fi cu curagiu. Tramite-mi sant'a ta binecuventare. Ti ceru ertare, ceru ertare dela provinci'a nóstra; eu nu o am superatu. Regii sunt tirani. Mi se va dice, ca se nu fi facutu acésta in contr'a lui Umberto. Dér' elu este unu fiu alu acelu tata tiranu alu poporului si usurpatoru alu drepturiloru poporului, care a venatu dupa ficele poporului. Elu s'a imbogatitu si spre a se sustiené, a sacrificatu poporulu cu tacsá pentru macinatu. — Fiiulu teu Giovanni Passanante.“

Literariu.

(„Scól'a Romana.“) Cu bucuria am vediatu reaparandu acésta fóia a eminentului nostru pedagogu Vasile Petri. Ar' fi fostu fórte durerosu, cá o scriere periodica atatu de necesara si folositoare instructiunei nóstre nationale se incete de totu, dupa ce a traitu mai bine de doi ani. Acuma ca o vedemu reinviata'i gratulam d-lui Petri, dorindu-i pe viitoriu celu mai bun succesu. Fasciór'a 1-a a „Scólei Romane“ pe Octobre contine urmatóri'a materia: Ioanu Amos Comenius. — Bancile de scóla (cu ilustratiuni.) — Importanti'a si utilitatea studiului limbei romane. — Geometri'a in scól'a poporala. — Din computulu cu frangeri vulgare. — Pentru primulu invetiamentu din istoria. Cateva observatiuni relative la órele de lectura in scól'a poporala. — Regule de tóte dilele pentru invetiatori incipienti. — Ortografia cu semne. — Pentru „Scól'a Romana“. — Varietati. — Bibliografia.

(A miculu Familiei) in Nr. 8 alu seu contine urmatoriulu tectu: „Paz'a Dunarei“ poesia de M. S'a Domn'a; „Salutarea ostirei“ poesia — Ifigeni'a in Aulid'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, de P. Dulfu. — Datine si credintie romane: Rundunic'a de S. Fl. Marianu. — Lui G. Ventura, poesia. — Lips'a si mediólócele infiintiarei bibliotecelor poporale si scolare. — Domnule Szoigabireu, poesia. — Pe malulu garlei, comedia intr'unu actu. — Revista.

Sciri ultime telegrafice.

Bucuresci, 3 Dec. n. Cris'a ministeriala continua. Ea este numai partiala. Pe lenga ministrulu de interne C. A. Rosetti, a caruia demisiunea a primit'o Domnitoriulu, au demissionatu toti ceilalti ministri afara de Bratianu si de Cagalniceanu. Tractarile pentru reconstruirea cabinetului urméza intre diferitele grupuri alu partidei liberale. D. C. A. Rosetti n'a primitu pana acuma alegerea de presiedinte alu Camerei.

Vien'a, 3 Dec. Senatulul imperialu e érași convocatu pentru 10 Decembre.

Dr. Nicolau Olariu

advocatu,

si-a deschisu cancelaria sa in Sibiu strad' Poplacii Nro. 25 etagiulu primu. 1-3

Nr. 3326. 1878.

1-3

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de notariu cercualu din notariatulu Noulu romanu cu comunele affiliate Colunu, Gainariu, Feldióra si Rucaru se escriie concursu pana in 31 Decembre 1878. Cu acestu postu sunt impreunate unu salariu anualu de 400 fl. v. a. si localu de cancelaria in comun'a Noulu romanu.

Doritorii de a concurá la acestu postu au a documentá pe lenga cualificatiunea prescria in § 74 si 75 art. de lege XVIII din anulu 1871, ca sciu tóte trei limbi ale patriei. — Petitiunile timbrate si prevedute cu documentele referitoare la recerintiele amintite au a se indreptá pana la diu'a prefipta la subscrisa pretura.

Oficiulu pretoriale.

Arpasiulu-inferióre, 30 Nov. 1878.

Negrille, pretore.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 4 Decembre st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	61.15	Oblig. rurale ungare .	73.40
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu). . .	62.40	„ „ Banat-Timis. . .	79.—
Losurile din 1860 . . .	112.60	„ „ transilvane. . .	83.—
Actiunile bancoi nation. . .	784.—	„ „ croato-slav. . .	74.75
„ instit. de creditu . . .	229.60	Argintulu in marfuri .	100.—
Londr'a. 3 luni. . .	116.30	Galbini imperatesci . .	5.56
		Napoleond'ori . . .	9.30
		Marci 100 imp. germ. .	57.30

Editoru: Iacubu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioane Gótt si fiu Henriu.